

Victor Hugo

Ο βασιλεύς διασκεδάζει (Le roi s'amuse) [απόσπασμα: πρ Α', σκ. 5]

Μετάφραση: Γ. Ευγ. Ζαλακώστας

Αττικόν Μουσείον, Αθήνα

Τμ. 2, ετ. Β', τχ. 2 (Απρίλιος 1884), σ. 18-19

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΙ

Ἡ διάσημος Ἀρτεμις τοῦ Ποατιέ, ἐρωμένη τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου τοῦ Α', ἦτο κόρη τοῦ Κόμητος Σαιν-Βαλλιέ, γέροντος ἀνήκοντος εἰς ἓνα τῶν ἀριστοκρατικωτέρων γαλλικῶν οἴκων. Ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη σκηνὴ παριστᾷ βασιλικὴν ἐορτὴν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Λουβρου, τὴν ὅποιαν συνταράσσει ἡ παρουσία τοῦ γέροντος Σαιν-Βαλλιέ, ἐρχομένου ἵνα ἐλέγξῃ τὸν Βασιλέα ἐπὶ τῇ ἀτιμώσει, ἣν προσήψεν εἰς τὴν κόρην καὶ τὴν γενεὰν του.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ὁ Βασιλεὺς, Τριβουλέτος, Αὐλικοί, Σαιν Βαλλιέ ἐν μεγάλῳ πένθει, λευκοπώγων καὶ λευκὸν κέθρι.

Σαιν Βαλλιέ
Ὅχι, Βασιλεῦ,

Ὅσα σὺ κλήσῃ.

Ὁ Βασιλεὺς
Ὁ Σαιν Βαλλιέ!
Σαιν Βαλλιέ

Αὐτὸ

Τὸ ὄνομά μου εἶνε.

(Ὁ Βασιλεὺς ὀργίλος προχωρεῖ πρὸς αὐτὸν. Ὁ Τριβουλέτος τὸν ἀναγκαστικῶς.)

Τριβουλέτος
Βασιλεῦ, ἐμὲ

Νὰ τὸ προσαγορεύσω τὸ γερόντιον
Ἀφήσατέ με.

(πρὸς τὸν Σαιν Βαλλιέ μὲθ' ὄψεος θεατρικοῦ)

Κύριέ μου, καθ' ἡμῶν

Συνωμοτήσατε καὶ χάριν σὰς ἐδώσαμεν
Ὡς Βασιλεῖς γενναῖοι καὶ ἐπεικεῖς.
Ποῦ καλὰ. Τὶ λύσσα σὰς κατέλαθε
Καὶ ἀπὸ τὸν γαμβρὸν σὰς θέλει ἔγγονους;
Ὁ κύριος γαμβρὸς σὰς εἶνε φοβερός,
Κακοσχηματισμένος, κακορριζικός,
Μὲ μιὰ ἐλθὰ ἀπὸ κρέας εἰς τὴν μύτην του,
Μονόφθαλμος, γεμάτος κόκκαλα, χλωμιάς,
Καὶ μαλλιάρας, ἐπίσης κοιλαρᾶς ὡσάν

(δεικνύει τὸν Δὲ Κοσσά, ὅστις ἐξοργίζεται)

Τὸν κύριον, καμπούρης ὡς ἐγώ. Καὶ ποῖδες
Δὲν θὰ γελῶσαι, εἰάν ἐβλεπε ποτὲ
Τὴν κόρην σὰς μαζὶ μου! Ἄν ὁ Βασιλεὺς
Δὲν ἔφερε ταχέως τὴν διόρθωσιν,
Στρεβλοὺς ἐγγόνους θὰ σὰς ἐπρομήθειεν,
Ἐγγόνους τερατώδεις, μὲ πυρρὰ μαλλιά,

Σπασμένα δόντια, κολοβοὺς, φρικώδεις καὶ
Γελόιους, κοιλαρᾶδες ὡς ὁ κύριος,
(δεικνύει τὸν Δὲ Κοσσά, ὃν καταγνακτοῦντα χαιρετᾷ)

Καὶ μὲ καμποῦρα ὡς ἐγώ. Παραπολὺ
Ἄσχημος εἶνε ὁ γαμβρὸς σὰς. Ἄφετε
Ὁ Βασιλεὺς νὰ πράξῃ, εἰτι σκέπτεται
Καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐγγόνους θὰ ἔχετε
Ἐλαφροτάτους, ὥστε νὰ σὰς ἀποσποῦν
Τὰ γένεια, νὰ σκαλόνουν εἰς τὰς κνήμας σὰς.
(οἱ Αὐλικοί χειροκροτοῦσι τὸν Τριβουλέτον μετ' ἀλλαγαῶν καὶ
γελῶτων)

Σαιν Βαλλιέ χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸν γλωστοποιόν

Ἰδοὺ καὶ μιὰ ὕβρις περισσώτερον.
Ἦμεῖς ἀκούσατέ με, Βασιλεῦ, ἀφοῦ
Ὡς Βασιλεὺς τὸ χρέος τοῦτο ἔχετε.
Μίαν ἡμέραν εἶπατε γυμνοῦσα
Ἐπὶ τῆς λαιμητόμου νὰ με φέρωσι,
Κ' ἐκεῖ τὴν χάριν μοι ἐδώσατε. Ὡς ναί,
Σὰς εἶχα εὐλογίῃσι, ἔλως ἀγνοῶν
Τὶ δύναται νὰ κρύπτῃ ὑπὸ χάριτα,
Ἦν ἀπονέμει Βασιλεὺς. Τὸ αἰσχρὸς μου
Ἦπὸ τὴν χάριτά μου ὑπεκρύψατε.
Ναί, Βασιλεῦ, οὐδόλως εὐλαβοῦμενος
Μίαν ἀρχαίαν γενεάν, τῶν Ποατιέ
Τὸ αἶμα, τὸ ὅποιον ἐξηγγέμισαν
Αἰῶνες δέκα· ἐνῶ μ' ἔλην τὴν ψυχὴν,
Ὅταν ἀπὸ τὴν Γρέθην ἐπανέστρεφα,
Τὸν νικηφόρον καθικέτευα Θεόν
Νὰ σὰς χάριση ἐτὶ ἐνδοῦσα,
Ὅποσα ἐτὶ ἀριθμεῖ ὁ βίος μου,
Ἦμεῖς, Φραγκίκοκος ὁ τοῦ Βαλλοά, εὐθὺς
Τὴν νύκτα, ἀνευ φόβου, οἴκτου ἢ αἰδοῦς,
Ἐρωτος ἀνευ, ἐν τῇ κλίνῃ σὰς, ἐν ἣ
Εὐρίσκει τάφον ἢ τιμὴ τῶν γυναικῶν,
Ἐθραύσατ', ἐμιάναστ', ἐμαράνατε
Καὶ ἠτιμάσατε τὴν κόμησον Βρεζέ,
Τὴν Ἀρτεμιν, τὴν κόρην τοῦ Δὲ Ποατιέ.
Λαίπὸν, ὁπότεν ἐπερίμενα ἐγώ
Αὐτὴν τὴν χάριν, ἣτις μὲ ἠτίμασε,
Σὺ εἰς τὸ Λουβρον, ὡς οεμὴ μου Ἀρτεμιν,
Ἐφέρεσο· καὶ οὗτος Βασιλεὺς, χρισθεῖς
Ἰππότης ἀπὸ τὸν Βαγιάρ, γεροντικὰς
Ἐπιθυμίας ἔχων, τὸν πατέρα σου
Κρατῶν ὑπὸ τοὺς πόδας, τῷ ἐχαρίεν
Ὀλίγας ἐτ' ἡμέρας βίου ἀσθενοῦς,
Ἰνα ἐξαγοράσῃ τὴν αἰσχύνην σου!
Ὡς δυστυχία! Τὸ ἰκρίωμα,
—Εἶνε φρικώδες καὶ νὰ τὸ σκεφθῇ κανεὶς!—
Τὸ ποῖον εἰς τὴν Γρέθην ἦλθε κ' ἐστῆος

Μίαν αὐγὴν ὁ δῆμιος, ἐπέπρωτο,
Πρὶν φθάσῃ ἡ ἡμέρα εἰς τὸ τέλος τῆς,
Νὰ γείνη ἢ ἡ λαιμητόμος τοῦ πατρὸς
Ἦ ἡ παστὰς τῆς κόρης! Ὡς θεέ μου, σὺ
Ὅστις μᾶς κρίνεις, τί νὰ εἶπες ἀρά γε
Ἄνωθεν ὅταν ἔπεσε τὸ βλέμμα σου
Ἐπὶ τῆς λαιμητόμου, κ' αἰματοσταγῇ,
Μεμολυμένην, ῥυπαράν, ἐν ταραχῇ
Τοῦ Βασιλέως εἶδες τὴν ἀσέλγειαν,
Ἦπὸ ἐπεικειάς ἐνδύμα, ἐκεῖ
Κυλιομένην! Βασιλεῦ, πολὺ κακῶς
Ἐπράσατε. Τὸ αἶμα ἐνὸς γέροντος
Ἐὰν καθίστα ἐρυθρὸν τὸ ἔδαφος
Δὲν ἐβλαπτεν. Ὁ γέρον, ἴσως οεβαστάς,
Τὸ ἤξιζε διότι ἦτο ἐναντίος σὰς.
Ἄλλὰ τὸ τέκνον νὰ ἀρπάσῃτε ἀντὶ
Τοῦ γέροντος, καὶ νὰ κατασυντρίψῃτε
Ἦπὸ τοὺς πόδας τῶσον ὀριαμευτικῶς
Μίαν γυναῖκα κλαίουσαν, ἣτις πολὺ
Εὐκόλως ἐπτοετο, εἶνε πράξις τις
Ἄνιερος καὶ λόγον ὅ' ἀποδώσῃτε!
Τὰ δικαιώματά σὰς ὑπερέβητε
Παραπολὺ. Ἄνηκεν ὁ πατὴρ εἰς σὰς,
Ἄλλ' ὄχι καὶ ἡ κόρη. Τοῦτο χάριτα
Καλεῖτε ἴσως! Καὶ βεβαίως εἶμ' ἐγώ
Ἄχάριστος! Κάλλιον ἦτο, Βασιλεῦ,
Ἄντὶ τὴν κόρην μου νὰ ἀπατήσῃτε,
Ἐντὸς τῆς φυλακῆς μου νὰ μὲ ἰδῆτε.
—Φωνεῦσατέ με, Βασιλεῦ, θὰ ἐκραζά!
Ἄλλὰ διὰ τὸ γένος καὶ τὴν κόρην μου
Ζητῶ τὸ ἔλεός σὰς! θανατώσατε
Ἐμὲ, τὸν τάφον χιλιάκις προτιμῶ
Τῆς κατασχύνης! Ὡς, ἀς πέσ' ἡ κεφαλὴ,
Παρὰ νὰ φέρω στίγμα εἰς τὸ μέτωπον!
Κυρίαρχέ μου Βασιλεῦ —οὕτως ἡμᾶς
Καλεῖ ὁ κόσμος — ἐπιστεῦσατέ ποτε,
Ἀποκριθῆτε εἰς αὐτό, ὦ Βασιλεῦ,
Ὅτι χριστιανὸς τις, κόμης, εὐγενὴς
Τὴν κεφαλὴν μου δὲν θὰ ἐθυσίαζεν,
Ἐάν, ἀντὶ νὰ λείπῃ αὐτῆ, ἡ τιμὴ
Τοῦ ἐλεπε! — Τοιαῦτα θὰ σὰς ἔλεγον
Καὶ τὸ ἐσπέρας μ' ἀσιπλον τὸ μέτωπον
Καὶ μὲ ψυχὴν ἀδῶαν ἢ θυγάτηρ μου,
Εἰς τὸν ναόν, πλησίον τοῦ φορείου μου,
Θ' ἀνέπεμα δειχθεῖς ὑπὲρ οεβαστοῦ
Πατρὸς τετιμημένην! Βασιλεῦ, ἐδῶ
Τὴν κόρην μου δὲν ἦλθα νὰ μοῦ δώσῃτε.
Ὅπότεν τὴν τιμὴν του ἔχασε κανεὶς
Δὲν ἔχει πλέον οἰκογένειαν. Ἐὰν
Σὰς ἀγαθὰ ἢ ὄχι μ' ἔρωτ' ἀφρονα
Δὲν ἐξετάζω. Ὅτι, αἰσχρὸς κατεκάλυψε
Δὲν ἔχω πλέον νὰ μεμψῶ. Κρατεῖτέ τῆν.
Ἄλλὰ ἐσκέφθην μόνον ἵνα ἐρχωμαι
Νὰ συνταράσω πᾶσαν ἐορτὴν ὑμῶν,

Καὶ ἔωσον πατὴρ τις, εἶτε ἀδελφός,
Ἦ σὺλγος — θὰ γείνη τοῦτο κάποτε —
Ἐκδικήτῃς μας γείνη καθ' ἡμῶν, ὡχρὸς
Εἰς ἅλα σὰς τὰ δειπνα θὰ προσέρχωμαι
Διὰ νὰ κράζω: — Βασιλεῦ, πολὺ κακῶς
Ἐπράσατε. Ἦμεῖς δὲ θὰ μ' ἀκούετε,
Χωρὶς τὸ μέτωπον σὰς νὰ ἐγείρητε
Τὸ σόνοφρον, πρὶν παῦσαι νὰ σὰς ὀμιλῶ.
Ἦθῆλατε βεβαίως εἰς τὸν δῆμιον
Μὲ παραδώσει, ἴνα ἡ φωνὴ αὐτῆ
Τῆς ἐκδικησεῦς μου παύσῃ. Ἄλλ' αὐτὸ
Δὲν θέλετε τολμήσει, ἀπὸ φόβον μὴ
Ὁ σκελετός μου ἐπανέλθῃ αὐρίον,
(δεικνύων τὴν κεφαλὴν του)

Νὰ σὰς κλήσῃ μὲ τὴν κεφαλὴν αὐτὴν
Εἰς χεῖρας!

Ὁ Βασιλεὺς ἐξαπτόμενος
Τοῦτο εἶνε θράσος φοβερόν,
Παραφροσύνη!

(τῷ Δὲ Πείν)

Δούε, κρατήσατε εὐθὺς

Τὸν κύριον.
(Ὁ Δὲ Πείν νεύει εἰς δύο φρουρούς, οὗτινες τίθενται
ἐκπετρωθῆν τοῦ Σαιν Βαλλιέ.)

Τριβουλέτος γελῶν
Παράφρον εἶνε τὸ γερόντιον,
Ὡς Βασιλεῦ!

Σαιν Βαλλιέ, ἐγείρων τὸν βραχίονα,
Κ' οἱ δύο σὰς κατάρτασι

Νὰ ἦσο!

(πρὸς τὸν Βασιλέα)

Νὰ ὠθῆτε κατὰ λέοντος
Ἐκπνέοντος, ὦ Βασιλεῦ, τὸν κύνα σὰς
Δὲν σὰς ἀρμόζει.

(πρὸς τὸν Τριβουλέτον)

Ὅστις καὶ ἂν ἦσαι σὺ,
Δούλε μ' ἐχίδνης γλώσσα, ποῦ περιγελᾷς
Ἐνὸς πατρὸς τὸ ἄλγος, καταρῶμαι σε.

(πρὸς τὸν Βασιλέα)

Ἦῖον ἀναλόγως μὲ τὸ μεγαλεῖόν μου
Ἦ Σὴ Μεγαλειότης νὰ μ' ὑποδεχθῇ.
Εἶς Βασιλεὺς εἶς εἶσο καὶ ἐγὼ πατὴρ.
Πρὸς ἓνα θρόνον εἶνε ἰσοδύναμος
Ἦ ἡλικία. Καὶ οἱ δύο φέρομεν
Ἐν στέμμα, τὸ ὅποιον δὲν ἀποτολμᾷ
Μὲ βλέμμα ν' ἀτενίσῃ αὐθάδως κανεὶς.
Τὸ στέμμα σὰς ἐξ ἴων ἀπαρτίζεται
Χρυσῶν, τὸ ἰδικόν μου ἐκ λευκῶν τριχῶν.
Ὅπότεν τις τολμήσῃ ἱερόσυλος
Νὰ ἐξυβρίσῃ, Βασιλεῦ, τὸ στέμμα σὰς,
Τὸ ἐκδικεῖτε σεῖς — τὸ ἄλλο ὁ Θεός.

(Μετ' ὀφθαλμοῦ)